

LA/Antti Suominen/HP

12.11.1975

1

Kalevankatu 8 00100 HELSINKI 10

Puhelin 642 511

Työeläkelaitoksille
...

HALLITUKSEN ESITYS TYÖELÄKELAKIEN INDEKSISÄÄNNÖSTEN MUUTTAMISESTA

Eduskunnalle on 7.11.1975 annettu hallituksen esitys laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksen sisältö perustuu vuoden 1974 tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyvään sosiaalipoliittiseen sopimukseen, jossa sopimuspuolet hyväksyivät eläkeindeksi uudistuksen tavoitteet määrittelevän kannanoton. Sopimuksen seurauksena asetettiin lokakuussa 1974 eläkeindeksikomitea, jonka tehtävänä oli etsiä ratkaisu työntekijäin eläkelain mukaisen indeksitarkistusjärjestelmän toteuttamiseksi siten, että uudistus voidaan toteuttaa sopimuskauden aikana. Komitean esittämien ehdotusten sekä valtioneuvoston asianomaisten järjestöjen kesken käymien neuvottelujen perusteella hallitus on esittänyt työntekijäin eläkelain ja työ- ja virkaeläkelakien muuttamista.

Hallituksen esityksen tavoitteena on, että TEL-indeksitarkistusten avulla eläkkeensaajille turvataan kohtuullinen eläkkeiden ostovoiman lisäys, mikäli työtuloissa tapahtuu reaalikasvua. Tämä päämäärä esityksen mukaan toteutuu siten, että tarkistus tapahtuu tilastokeskuksen julkaisemien indeksisarjojen pohjalta määräämällä indeksikorotus yleisen ansiotasoindeksin ja kuluttajahintaindeksin muutosten keskiarvona.

Hallitus esittää myös indeksitarkistuksen painottamista nykyistä etukäteisemmäksi. Tämä tapahtuisi siten, että vuoden vaihteessa tapahtuvaan indeksitarkistukseen lisäksi kunkin vuoden heinäkuussa suoritettaisiin maksettaviin eläkkeisiin ennakkona viidennes seuraavan vuoden alun arvioidusta indeksitarkistuksesta.

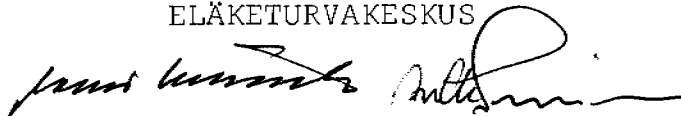
Esitys sisältää myös säännökset alempitasoisten työeläkkeiden vähimmäismäärien korottamisesta siten, että indeksitarkistuksen muutoksesta syntyvä eläkkeiden nousun hidastuminen kompensoidaan eläkkeiden prosentuaalista tasoa nostamalla. Tämän mukaisesti esitetään 25 %:n vähimmäismääriä korotettavaksi 0,25 prosenttiyksiköllä ja 33 %:n vähimmäismääriä 1/3 prosenttiyksiköllä vuosittain, edellistä 27,5

prosenttiin ja jälkimmäistä 36 prosenttiin.

Hallituksen esityksen mukaan uutta indeksin määräämis-
menettelyä sovelletaan vahvistettaessa palkkaindeksi-
lukua vuodeksi 1976. Kaksi kertaa vuodessa tapah-
tuvaan korottamiseen esityksen mukaan siirryttäisiin
kuitenkin vasta vuonna 1977. Vähimmäiseläkkeiden
korotus toimeenpanoajan puuttumisen vuoksi suoritetaan
vuoden 1977 alusta lukien, jolloin siihen sisältyy
myös 1976 korotus.

Esityksen yksityiskohtainen sisältö ilmenee oheisesta
liitteestä. Eduskunnan käsiteltyä lakiesityksen
Eläketurvakeskus antaa tarkemmat soveltamisohjeet.

ELÄKETURVAKESKUS

LIITTEENÄ

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työntekijäin
eläkelain muuttamisesta sekä eräksi siihen
liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Työeläkkeiden nykyinen yleiseen ansiotasoindeksiin perustuva indeksisidonnaisuus on osoittautunut kohtuuttomuuksiin ja vinoutumiin johtavaksi. Virheellinen kehitys näkyy eläkkeiden määriä koskevien periaatteiden rikoutumisena sekä eläkejärjestelmien sisäisissä suhteissa että suhteessa vastaavien aktiivien ryhmien tulokehitykseen. Muun muassa ovat suuret eläkkeet suhteessa vastaaviin palkkoihin nousseet viime vuosina enemmän kuin pienet eläkkeet. Nämä epäkohdat liittyvät maassamme vuodesta 1969 noudatettuun tuloeroja supistavaan tulopolitiikkaan ja ne alkoivat muodostua merkittäviksi 70-luvun alkuvuosina tämän politiikan positiivisten tulosten sivuvaikutuksena.

Eläkeindeksejä koskeva kysymys on erittäin laajakantoinen ja vaikuttaa olennaisesti eläkejärjestelmien kehitykseen pitkällä tähtäimellä. Vuonna 1972 työskennellyt eläkeindeksitoimikunta esitti, että eläkkeet tulisi sitoa elinkustannusindeksiin. Uudistuksen toimeenpanolle ei kuitenkaan katsottu olevan edellytyksiä ennen kuin etujärjestöjen kesken oli tehty tätä koskeva päätös. Tämä edellytys toteutui, kun vuoden 1974 tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun liittyvässä sosiaalipoliittisessa sopimuksessa sopimusosapuolet hyväksyivät eläkeindeksi uudistuksen tavoitteet määrittelevän kannanoton.

Mainitun sopimuksen perusteella sai loka-kuussa 1974 asetettu eläkeindeksikomitea tehtäväkseen etsiä ratkaisu työntekijäin eläkelain (395/61, jäljempänä TEL) mukaisen indeksitarkistusjärjestelmän toteuttamiseksi sopimuksessa määrättyin tavoin siten, että uudistus voidaan toteuttaa sopimuskauden aikana. Komitean ehdotusten ja valtioneuvoston asianomaisten järjestöjen kanssa käymien neuvottelujen perusteella on hallitus katsonut tarpeelliseksi esittää TEL:n ja muiden työ- ja virkaeläkeläikien muuttamista.

Työ- ja virkaeläkkeissä sovellettava indeksi eli niin sanottu TEL-indeksi koskee työ- tai palvelussuhteen perusteella määräytyvien eläkkeitten ohella myös muun muassa tapaturma-

vakuutuslain, liikennevakuutuslain ja sotilasvammalain mukaisia eläkkeitä. Tämän mukaisesti hallituksen esitys koskee kaikkia TEL-indeksisidonnaisia eläkkeitä. Tavoitteena on, että TEL-indeksitarkistusten avulla eläkkeensaajille tulee turvata kohtuullinen eläkkeitten ostovoiman lisäys, mikäli työssäkäyvän väestön työtuloissa tapahtuu reaalikasvua. Tämän lisäyksen luonnollisin mitta saadaan siitä palkkatulojen keskimääräisestä kasvusta, jonka yleiset työ- ja virkaehtosopimukset takaavat palkansaajille. Näin mitoitettua TEL-indeksitarkistusta on pidettävä tarkoituksenmukaisena myös sen vuoksi, että se takaa ennen eläkkeelle siirtymistä vallinneen yleisimmän tulokehityksen jatkumisen myös eläkeaikana. Käytännössä tämä tarkistus on toteutettavissa tilastokeskuksen julkaisemien indeksisarjojen pohjalta määräämällä indeksikorotus yleisen ansiotasoindeksin ja kuluttajahintaindeksin muutosten keskiarvona. Tämän lisäksi hallituksen esityksen mukainen indeksitarkistus vaimentaa mahdollisten lama-kausien eläkkeensaajien toimeentuloa alentavan vaikutuksen puoleen siitä, mihin nykyinen käytäntö johtaisi.

Tämä esitys ei yksin poista esityksen taustana ollutta ylieläkeongelmaa muutoin kuin siltä osin kuin ongelma on syntynyt indeksijärjestelmän seurauksena. Hallitus aikookin selvityttää mahdollisuudet tavoitetaso ylittävien eläkkeiden syntymisen estämiseen muuttamalla eläkkeen alkumääriä koskevia säännöksiä. Niin ikään hallitus aikoo selvityttää, onko työeläkkeiden indeksisidonnaisuuden reaalikasvuosaa mahdollista vieläkin alentaa samoin kuin senkin, onko kansaneläkkeiden nykyinen indeksisidonnaisuusperuste, yleinen hintaindeksi, tarkoituksenmukaisin vai olisiko siirryttävä esimerkiksi eläkkeensaajien kulutusta tai vähimmäiskulutustarpeita paremmin kuvaavaan indeksisarjaan. Lopuksi olisi vielä perusteellisesti tutkittava kysymys, onko tarkoituksenmukaista soveltaa samaa indeksiä juokseviin eläkkeisiin ja eläkkeen perusteena oleviin palkkoihin. Tätä

kysymystä selvittävä tilastoaineiston keruu ja tutkimus on tarkoitus aloittaa työeläkejärjestelmän piirissä välittömästi.

Vuoden 1974 tulopoliittisen sopimuksen sisältämää toista ratkaisumallia, eriytyviä indeksikorotuksia ei esitetä toteutettavaksi. Eläkeindeksikomitea on perusteellisesti tutkinut, voidaanko työeläkkeitä korottaa erisuuruusin indeksitarkistuksin, ja selvittänyt eriytyvien indeksien tarkoituksenmukaisuuden. Selvityksen mukaan eriytyviä indeksitarkistuksia ei sovelleta missään maassa. Myös Suomen osalta komitea on todennut, että eriytyvät indeksitarkistukset eivät ole toteuttamiskelpoisia.

Edellä olevan perusteella hallitus esittää TEL 9 §:n 1 momentin muuttamista siten, että vuonna 1976 ja sen jälkeen TEL-indeksi vahvistettaisiin palkkatason ja kuluttajahintojen vuotuismuutoksen keskiarvon mukaan. Vuotuismuutokset laskettaisiin kolmannen vuosineljänneksen keskimääräisten pistelukujen avulla, mikä on lähinnä tekninen muutos nykyiseen, yhden kuukauden eli syyskuun pisteluvun käyttöön verrattuna.

TEL-indeksitarkistuksissa on koettu epäkohdaksi, että indeksitarkistus tehdään vain kerran vuodessa sen alussa. Tämän johdosta hallitus esittää siirtymistä kaksi kertaa vuodessa tapahtuviin tarkistuksiin eli tarkistuksen tekemistä sekä vuoden vaihteessa että heinäkuun alussa. Tätä koskeva lainmuutosesitys sisältyy TEL 9 §:n 2 momenttiin. Heinäkuun alussa suoritettava ennakkokorotus on esityksen mukaan viidennes seuraavan vuoden vaihteen arvioidusta indeksitarkistuksen määrästä. Nykyinen indeksitarkistus tapahtuu palkankorotusajan kohtiin verrattuna etukäteisesti ja esitetty muutos merkitsee siten indeksitarkistusten painotumista vielä enemmän etukäteisiksi. Tästä aiheutuvien lisäkustannuksien vaikutusten lieventämiseksi esitetään uudistus toteutettavaksi vasta vuosina 1977—78 siten, että vuoden 1977 heinäkuun indeksitarkistus on puolet edellä mainitusta määrästä. Samasta syystä tämä ennakkokorotus otetaan huomioon, kun TEL-indeksipistelukua vahvistetaan vuodelle 1978. Nämä esitykset sisältyvät työntekijäin eläkelain voimaantulosäännökseen.

Hallitus on pitänyt tarkoituksenmukaisena, että alemmpitasoisissa työeläkkeissä nykyisen käytännön mukaista eläketason kehittymistä pyritään säilyttämään yleisemmin, kuin mitä eläkeindeksikomitea esitti. Komitea on todennut tämän olevan mahdollista korottamalla nykyistä

25 %:n vähimmäismäärää siten, että indeksitarkistuksen muutoksesta syntyvä eläkekehityksen hidastuminen kompensoidaan eläkkeen prosentuaalista tasoa nostamalla. Tämän toimenpiteen piiriin olisi kuulunut noin 260 000 eläkkeensaajaa. Hallitus esittää, että myös heinäkuun 1 päivänä 1975 voimaan tulleen 33 %:n vähimmäismäärän piiriin kuuluville eläkkeensaajille kompensoidaan indeksimuutoksesta aiheutuva eläketason nousun hidastuminen. Tämän perusteella hallitus esittää työntekijäin eläkelain 5 a §:n muuttamista siten, että nykyistä 25 %:n vähimmäismäärää korotetaan 0,25 prosenttiyksiköllä ja 33 %:n vähimmäismäärää $\frac{1}{3}$ prosenttiyksiköllä vuosittain, edellistä 27,5 %:iin ja jälkimmäistä 36 %:iin. Koska esitetyn vähimmäismäärän piiriin tulee uusia ikäluokkia, on lakia myös tältä osin muutettava. Toimeenpanoajan puuttumisen vuoksi tehdään vuoden 1976 edellyttämä korotus vuoden 1977 alusta lukien. Edellä mainitut vähimmäismäärien korotukset koskevat myös jo myönnettyjä eläkkeitä. Jotta kansaneläke siihen mahdollisesti kuuluvine lisineen ei näiden korotusten vuoksi alentuisi, tulee hallitus myöhemmin esittämään tätä koskevat muutokset kansaneläkelakeihin.

Työntekijäin eläkelain mukaista indeksitarkistusta sekä vähimmäismäärien korottamista koskevat muutokset esitetään tehtäväksi vastaavasti myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelakiin (134/62), maatalousyrittäjien eläkelakiin (467/69) ja yrittäjien eläkelakiin (468/69).

Hallitus esittää luopumiseläkelain (16/74) 13 §:n ja 24 §:n muuttamista siten, että myös luopumiseläke tulee TEL-indeksitarkistusten piiriin, jos luopuminen tapahtuu muutoksen voimaantulon jälkeen.

Työeläketurvan yksi pääperiaatteita on, että ansaittu eläketurva on koskematonta. Tämä on nykyisin toteutettu epätäydellisesti valtion palvelussuhteen osalta. Nykyisin eläke määräytyy hitaamman karttumiskertoimen mukaan, jos palvelussuhde on päättynyt ennen eläketapahtumaa, kuin jos se päättyy eläkkeelle siirtymisen vuoksi. Tämän korjaamiseksi hallitus esittää valtion eläkelain (280/66, jäljempänä VEL) 10 §:n 1 momentin muuttamista siten, että nämä niin sanotut vapaakirjaeläkkeet määräytyvät 2 %:n vuotuisen karttumiskertoimen mukaan.

Nykyisen lain mukaan valtion lisäeläketurvan mukainen eläke voi täysimääräisenä olla 66 %

eläkkeen perusteena olevasta palkasta vähennettynä kansaneläkkeen perusosalla. Kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/64) piirissä täyden palvelusajan perusteella saatava eläke ylittää VEL:n mukaisen vastaavan eläkkeen, jos eläkkeen perusteena oleva palkka alittaa määrätyn lisäeläkesäännöksestä riippuvan palkan. Hallitus esittää VEL 12 §:n 3 momentin muuttamista siten, että valtion enimmäismääräinen täyteen palvelusaikaan perustuva eläke on 66 % eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jos palkka on enintään 2 300 markkaa kuukaudessa. Palkan ylittäessä tämän määrän kansaneläke otetaan vähitellen huomioon 66 %:n enimmäismäärää alentavana siten, että enimmäismäärästä vähennetään määrä, joka on 66 % ylitteestä, kuitenkin enintään kansaneläkkeen perusosa.

Myös valtion perhe-eläkelakia (774/68) ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti siten, että vapaakirjaperhe-eläke 30 vuoden eläkeajan perusteella tulisi olemaan 60 % edunjättäjän eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jos edunsaajia on vähintään kolme, 45 %, jos edunsaajia on kaksi ja 30 %, jos on vain yksi edunsaaja.

Edellä esitetyt valtion eläkelain muutokset koskevat eläkkeitä, jotka ovat alkaneet 1.1.

1976 tai sen jälkeen. Niiden vaikutus on muihin edellä esitettyihin muutoksiin verrattuna suhteellisen vähäinen ja ne on mitoitettu siten, että muutokset voidaan niveltää edellä mainitun eläkkeen alkumäärän selvityksen yhteydessä suunniteltavaan uuteen eläketasoon.

Hallituksen esityksellä on eläkemenojen kasvua hidastava vaikutus. Vuoden 1975 rahanarvon ja vuosille 1976—1980 arvioitun keskimääräisen palkkatason reaalikasvun mukaan laskien eläkemenojen kasvu hidastuu vuosittain 30—40 miljoonalla markalla kaikkien TEL-indeksisidonnaisten eläkkeitten osalta. Yksittäisinä vuosina hidastuminen saattaa olla tätä määrää pienempi tai suurempi muun muassa palkkatason reaalikasvusta riippuen. Vuosittaisesta hidastumisesta kertynyt eläkemenojen vähennys nykyiseen TEL-indeksikäytäntöön verrattuna on arvion mukaan 90 miljoonaa markkaa vuonna 1978 ja 170 miljoonaa markkaa vuonna 1980. Hallituksen esitys suuntaa varoja eläketurvan tehostamiseen alempitasoisissa eläkkeissä ja toisaalta hidastaa eläkkeitten kasvua suurimmissa eläkkeissä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

työntekijäin eläkelain 5 a ja 9 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain 5 a §:n 1 ja 2 momentti ja 9 §, näistä 5 a §:n 1 momentti sellaisena kuin se on 20 päivänä joulukuuta 1968 annetussa laissa (690/68), 5 a §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 20 päivänä syyskuuta 1974 annetussa laissa (749/74) ja 9 § sellaisena kuin se on 22 päivänä marraskuuta 1963 annetussa laissa (525/63), näin kuuluviksi:

5 a §.

Jos ennen 1 päivää heinäkuuta 1921 syntyneen työntekijän tämän lain alaisiin työsuhteisiin perustuva, 5 §:n 1 momentin mukaan laskettu eläkkeen määrä on tässä pykälässä tarkoitettua vähimmäismäärää pienempi, korotetaan se vähimmäismäärän suuruiseksi.

Jos eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi on luettava aika 1 päivästä heinäkuuta 1962 siihen saakka, kunnes työntekijä täyttää 65 vuotta, eläkkeen vähimmäismäärä on 33 prosenttia eläkkeenperusteena olevasta palkasta, jota prosenttilukua korotetaan jäljempänä olevan taulukon mukaisesti. Työntekijäin eläkelain muuttamisesta 20 päivänä syyskuuta 1974 annetun lain (749/74) voimaantulosäännöksen

3 momentissa mainitun syntymäaikaajan 1 päivän heinäkuuta 1922 asemesta käytetään syntymäaikaajana 1 päivää tammikuuta 1925 ja prosenttilukua 25 muutetaan seuraavasti:

Vuonna	33 %:n asemesta		25 %:n asemesta	
	%		%	
1977—1978	34		25	3/4
1979	34	1/3	26	
1980	34	2/3	26	1/4
1981	35		26	1/2
1982	35	1/3	26	3/4
1983	35	2/3	27	
1984	36		27	1/4
1985 ja sen jälkeen	36		27	1/2

9 §.

Eläketurva sidotaan maan palkkatasoon. Tätä varten sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa joka kalenterivuodeksi palkkaindeksiluvun ottaen huomioon yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten keskiarvon. Palkkaindeksiluvun muutoksen edellyttämällä tavalla tarkistetaan eläkettä myönnettäessä ja eläkkeiden yhteensovittamista uudelleen toimitettaessa eläkkeen perusteena oleva palkka ja sen jälkeen kalenterivuosittain eläkkeen määrä ministeriön antamien ohjeiden mukaan.

Kunkin vuoden heinäkuun alusta lukien suoritetaan sen mukaan kuin sosiaali- ja terveysministeriö tarkemmin määrää maksettaviin eläkkeisiin ennakkona yksi viidesosa siitä korotuksesta, joka arvion mukaan aiheutuu seuraavaksi vuodeksi vahvistettavan palkkaindeksiluvun muutoksesta.

Tämän lain 5 a §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan myös aikaisemmin myönnettyyn eläkkeeseen, mikäli eläkettä korotushetkellä muutoinkin olisi maksettava. Korotuksen johdosta ei toimiteta eläkkeiden yhteensovittamista uudelleen.

Tämän lain 9 §:n 1 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vahvistettaessa palkkaindeksilukua vuodeksi 1976 ja saman pykälän 2 momenttia ensimmäisen kerran vuonna 1977, jolloin ennakkona suoritetaan puolet sanotun 2 momentin mukaan lasketun ennakon määrästä. Palkkaindeksiluku vahvistetaan vuodeksi 1978 siten, että vuoden 1977 palkkaindeksilukua korotetaan määrällä, joka yhdessä viimeksi mainittuna vuotena suoritettavan ennakon kanssa on 9 §:n 1 momentin mukaan lasketun korotuksen suuruinen.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 5 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 20 päivänä syyskuuta 1974 annetussa laissa (750/74), näin kuuluvaksi:

5 §.

Vanhuuseläkkeen vuotuinen määrä on puoli-toista prosenttia työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisesti korjattujen ja työntekijän 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen ansaitsemien niiden palkkojen yhteismäärästä, joiden perusteella on suoritettu vakuutusmaksu tämän lain mukaan. Jos työntekijä on jonakin kalenterivuotena ansainnut tässä laissa tarkoitetuissa töissä vähemmän kuin 200 markkaa, ei sinä vuotena ansaittua palkkaa kuitenkaan oteta huomioon eläkkeeseen oikeuttavana. Jos työntekijä on syntynyt ennen 1 päivää heinäkuuta 1921, korotetaan eläkettä kertomalla se luvulla, joka saadaan, kun luku 264 jaetaan niiden kuukausien lukumäärällä, jotka sisältyvät aikaan heinäkuun alusta 1962 sen kalenterikuukauden loppuun, jona työntekijä täyttää 65 vuotta, edellyttäen, että näin saatu korotuskerroin on suurempi kuin luku yksi. Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä edellä tarkoitetun korotuksen laskemisesta. Sanottua lukua 264 muutetaan jäljempänä olevan taulukon mukaisesti. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta 20

päivänä syyskuuta 1974 annetun lain (750/74) voimaantulosäännöksen 3 momentissa mainitun syntymäaikaajan 1 päivän heinäkuuta 1922 asemesta käytetään syntymäaikaajan 1 päivää tammikuuta 1925 ja prosenttilukua 25 muutetaan seuraavasti:

Vuonna	luvun 264 asemesta luku	25 % asemesta %
1977—1978	272	25 $\frac{3}{4}$
1979	274 $\frac{2}{3}$	26
1980	277 $\frac{1}{3}$	26 $\frac{1}{4}$
1981	280	26 $\frac{1}{2}$
1982	282 $\frac{2}{3}$	26 $\frac{3}{4}$
1983	285 $\frac{1}{3}$	27
1984	288	27 $\frac{1}{4}$
1985 ja sen jälkeen	288	27 $\frac{1}{2}$

Tämän lain 5 §:n 1 momenttia sovelletaan myös aikaisemmin myönnettyyn eläkkeeseen, mikäli eläkettä korotushetkellä muutoinkin olisi maksettava. Korotuksen johdosta ei toimiteta eläkkeiden yhteensovittamista uudelleen. Korotus-

ta suoritettaessa on lisäksi otettava huomioon, mitä lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta 20 päivänä

joulukuuta 1968 annetun lain (691/68) voimaantulosäännöksen 3 ja 4 momentissa on säädetty.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 14 ja 22 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 14 § ja 22 §:n 5 momentti, näistä 22 §:n 5 momentti sellaisena kuin se on 20 päivänä syyskuuta 1974 annetussa laissa (751/74), sekä lisätään 22 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 7 päivänä heinäkuuta 1970 ja 29 päivänä joulukuuta 1972 annetuilla laeilla (469/70 ja 936/72) sekä mainitulla 20 päivänä syyskuuta 1974 annetulla lailla, uusi 6 momentti, jolloin nykyinen 6, 7, 8 ja 9 momentti siirtyy 7, 8, 9 ja 10 momentiksi, seuraavasti:

14 §.

Vahvistetut työtulot ja tässä laissa säädetty markkamäärät tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

22 §.

Sen estämättä, mitä 6 §:n 1 momentissa on säädetty, ennen 1 päivää tammikuuta 1929 syntyneen maatalousyrittäjän vanhuuseläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä on, jos eläkkeeseen oikeuttavaksi on luettava aika 1 päivästä tammikuuta 1970 siihen saakka, kun maatalousyrittäjä täyttää 65 vuotta, 33 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta työtulosta, jollei eläkkeen määrä 6 §:n 1 momentin mukaan laskettuna muodostu suuremmaksi. Sanottua prosenttilukua muutetaan jäljempänä olevan taulukon mukaisesti. Maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta 20 päivänä syyskuuta 1974 annetun lain (751/74) voimaantulosäännöksen 3 momentissa mainitun syntymäaika-ajan 1 päivän tammikuuta 1930 asemesta käytetään syntymäaika-ajan 1 päivää heinäkuuta 1932 ja prosenttilukua 25 muutetaan, jollei eläkkeen määrä 6 §:n 1 momentin mukaan laskettuna muodostu suuremmaksi, seuraavasti:

Vuonna	33 %:n asemesta %	25 %:n asemesta %
1977—1978	34	25 ¾
1979	34 ½	26
1980	34 ⅔	26 ¼
1981	35	26 ½

Vuonna	33 %:n asemesta %	25 %:n asemesta %
1982	35 ⅓	26 ¾
1983	35 ⅔	27
1984	36	27 ¼
1985 ja sen jälkeen	36	27 ½

Jollei eläkkeeseen oikeuttavaksi ole luettava koko edellä mainittua aikaa, eläkkeen määrä on sama suhteellinen osa sanotusta eläkkeestä kuin eläkkeeseen oikeuttavien kuukausien luku on koko edellä mainittuun aikaan sisältyvien täysien kuukausien luvusta. Jos maatalousyrittäjä on syntynyt ennen 1 päivää tammikuuta 1933, osaeläkkeenä myönnettävä työkyvyttömyyseläke lasketaan siten, että osaeläke on seuraavien prosenttilukujen mukainen osa täydestä eläkkeestä:

Syntymävuosi	Osaeläke prosenttia täydestä eläkkeestä
1927 tai aikaisempi	66
1928	64
1929	62
1930	60
1931	58
1932	56
1933	54
1934	52

Tämän lain 22 §:n 5 momenttia sovelletaan myös aikaisemmin myönnettyyn eläkkeeseen, mikäli eläkettä korotushetkellä muutoinkin olisi maksettava. Korotuksen johdosta ei toimiteta eläkkeiden yhteensovitusta uudelleen.

Laki

Yrittäjien eläkelain 13 ja 19 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/69) 13 § ja 19 §:n 5 momentti, näistä 13 § sellaisena kuin se on 17 päivänä joulukuuta 1971 annetussa laissa (872/71) ja 19 §:n 5 momentti sellaisena kuin se on 20 päivänä syyskuuta 1974 annetussa laissa (752/74), sekä lisätään 19 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 7 päivänä heinäkuuta 1970 ja 29 päivänä joulukuuta 1972 annetuilla laeilla (486/70 ja 937/72) sekä mainitulla 20 päivänä syyskuuta 1974 annetulla lailla, uusi 6 momentti, jolloin nykyinen 6 ja 7 momentti siirtyy 7 ja 8 momentiksi, seuraavasti:

13 §.

Vahvistetut työtulot sekä 7 §:n 1 momentissa ja 9 §:n 2 momentissa säädetty markkamäärät tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

19 §.

Sen estämättä, mitä 5 §:n 1 momentissa on säädetty, ennen 1 päivää tammikuuta 1929 syntyneen yrittäjän vanhuuseläkkeen ja täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä on, jos eläkkeeseen oikeuttavaksi on luettava aika 1 päivästä tammikuuta 1970 siihen saakka, kun yrittäjä täyttää 65 vuotta, 33 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta vuotuisesta työtulosta työtulon 20 000 markan määrään saakka ja sen ylitävältä osalta 1/8 prosenttia jokaista täyttä eläkkeeseen oikeuttavaa kuukautta kohden, jollei eläkkeen määrä 5 §:n 1 momentin mukaan laskettuna muodostu suuremmaksi. Sanottuun rajamäärään sovelletaan tämän lain 13 §:n säännöksiä. Mainittua prosenttilukua 33 muutetaan jäljempänä olevan taulukon mukaisesti. Yrittäjien eläkelain muuttamisesta 20 päivänä syyskuuta 1974 annetun lain (752/74) voimaantulosäännöksen 3 momentissa mainitun syntymäaika-ajan 1 päivän tammikuuta 1930 asemesta käytetään syntymäaika-ajana 1 päivää heinäkuuta 1932 ja prosenttilukua 25 muutetaan, jollei eläkkeen määrä 5 §:n 1 momentin mukaan laskettuna muodostu suuremmaksi, seuraavasti:

Vuonna	33 %:n asemesta %	25 %:n asemesta %
1977—1978	34	25 3/4
1979	34 1/3	26

Vuonna	33 %:n asemesta %	25 %:n asemesta %
1980	34 2/3	26 1/4
1981	35	26 1/2
1982	35 1/3	26 3/4
1983	35 2/3	27
1984	36	27 1/4
1985 ja sen jälkeen	36	27 1/2

Jollei eläkkeeseen oikeuttavaksi ole luettava koko edellä mainittua aikaa, eläkkeen määrä on sama suhteellinen osa edellä tarkoitettua määrästä kuin eläkkeeseen oikeuttavien kuukausien luku on koko mainittuun aikaan sisältyvien täysien kuukausien luvusta. Jos yrittäjä on syntynyt ennen 1 päivää tammikuuta 1935, osaeläkkeenä myönnettävä työkyvyttömyyseläke lasketaan siten, että osaeläke on seuraavien prosenttilukujen mukainen osa täydestä eläkkeestä:

Syntymävuosi	Osaeläke prosenttia täydestä eläkkeestä
1927 tai aikaisempi	66
1928	64
1929	62
1930	60
1931	58
1932	56
1933	54
1934	52

Tämän lain 19 §:n 5 momenttia sovelletaan myös aikaisemmin myönnettyyn eläkkeeseen, mikäli eläkettä korotushetkellä muutoinkin olisi maksettava. Korotuksen johdosta ei toimiteta eläkkeiden yhteensovittamista uudelleen.

Laki

luopumiseläkelain 13 ja 24 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä tammikuuta 1974 annetun luopumiseläkelain (16/74) 13 § ja 24 §:n 1 momentti näin kuuluviksi:

13 §.

Tässä laissa säädetyt markkamäärät tarkistetaan yleisten palkka- ja hintatasossa tapahtuneiden muutosten mukaan siten kuin työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään.

24 §.

Jollei tästä laista muuta seuraa, on luopumiseläkkeestä soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 9, 16—21 a ja 22 §:ssä sekä maatalousyrittäjien eläkelain 16—18 §:ssä ja 19 §:n 3 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1976.

Tämän lain 13 §:ää sovelletaan niihin tapauksiin, joissa luopuminen tapahtuu tai luopumiseläkelain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu ehdollinen päätös annetaan tämän lain voimaan tultua.

Tarkistettaessa markkamääriä ja eläkkeitä 1 päivästä tammikuuta 1976 lukien ensimmäisen kerran tämän lain mukaisesti pidetään tarkistettavina markkamäärinä ja eläkkeen määrinä joulukuun 1975 määriä. Niiden katsotaan vastaavan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vuodeksi 1975 vahvistamaa palkkaindeksilukua.

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 10 §:n 1 momentti, 12 §:n 3 momentti ja 16 §, näistä 10 §:n 1 momentti ja 12 §:n 3 momentti sellaisina kuin ne ovat 18 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (568/75), näin kuuluviksi:

10 §.

Eläkkeen määrä on jokaiselta eläkeajaksi luetulta täydeltä kuukaudelta eläkkeen perusteena olevasta palkasta 1/12 prosenttia ajalta ennen 1 päivää heinäkuuta 1962 ja siitä lukien 1/6 prosenttia.

12 §.

Yhteensovitusraja on 66 prosenttia eläkkeen enimmäismäärän perusteena olevasta palkasta, jos tämä on enintään 2 300 markkaa. Jos eläkkeen enimmäismäärän perusteena oleva palkka ylittää 2 300 markkaa, yhteensovitusraja on 66 prosenttia siitä vähennettynä määrällä, joka on 66 prosenttia ylitteestä, kuitenkin vähennettynä enintään kansaneläkkeen perusosan määrällä.

16 §.

Eläkkeen perusteena oleva palkka tarkistetaan eläkettä myönnettäessä ja 13 §:ää sovellettaessa sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

Eläkkeen määrä tarkistetaan samalla tavoin kuin on säädetty työntekijäin eläkelain mukaisesti eläkkeiden tarkistuksesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1976.

Tämän lain 12 §:n 3 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1975 vahvistettua palkkaindeksilukua 383 ja sitä tarkistetaan kalenterivuositain samalla markkamäärällä kuin työntekijäin eläkelain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua markkamäärää tarkistetaan kalenterivuositain vuoden 1976 alusta.

Laki

valtion perhe-eläkelain 5 ja 11 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/68) 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 18 päivänä heinäkuuta 1975 annetussa laissa (569/75), ja 11 § näin kuuluviksi:

5 §.

Perhe-eläke leskelle ja lapsille on jokaiselta edunjättäjän eläkettä varten eläkeajaksi luettavalta kuukaudelta eläkkeen perusteena olevasta palkasta:

1) jos edunjättäjällä oli oikeus eläkkeeseen valtion eläkelain 10 §:n 1 momenttia soveltaen,

eläkeajalta ennen heinäkuun 1 päivää 1962

2/48 prosenttia, jos edunsaajia on yksi,

3/48 prosenttia, jos edunsaajia on kaksi, sekä

4/48 prosenttia, jos edunsaajia on kolme tai useampia;

eläkeajalta heinäkuun 1 päivästä 1962 lukien

2/24 prosenttia, jos edunsaajia on yksi;

3/24 prosenttia, jos edunsaajia on kaksi, sekä

4/24 prosenttia, jos edunsaajia on kolme tai useampia;

2) jos edunjättäjällä oli oikeus eläkkeeseen valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia soveltaen, 1/12 prosenttia, ja siihen lisätään, jos edunsaajia on useampia, toisesta edunsaajasta 1/36 prosenttia ja jokaisesta sen lisäksi ole-

vasta edunsaajasta 1/72 prosenttia, kuitenkin niin, että eläkeaikana otetaan huomioon enintään 360 kuukautta; sekä

3) jos edunjättäjällä oli oikeus eläkkeeseen valtion eläkelain 10 §:n 3 momenttia soveltaen, 1/10 prosenttia ja siihen lisätään, jos edunsaajia on useampia, toisesta edunsaajasta 1/30 prosenttia ja jokaisesta sen lisäksi olevasta edunsaajasta 1/60 prosenttia, kuitenkin niin, että eläkeaikana otetaan huomioon enintään 300 kuukautta.

11 §.

Edunjättäjän eläkkeen perusteena oleva palkka tarkistetaan perhe-eläkettä myönnettäessä ja 8 §:ää sovellettaessa sen palkka-indeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan samalla tavoin kuin on säädetty työntekijäin eläkelain mukaisten eläkkeiden tarkistuksesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1976.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 1975.

Tasavallan Presidentti

Sosiaali- ja terveysministeri